

Gods Wil en Het Gebed

MEER als een voorbeeld dan iets anders, maar dan toch om het doel te dienen, om duidelijk te maken, dat er meer zulke "mysteriën" zijn als de twee willen in God, wijst Heyns ook nog op het gebed in verband met den raad Gods. En ofschoon het ons van ons onderwerp afvoert, willen we toch om het gewicht der zaak ook hierop wat dieper ingaan.

Heyns schrijft daarover als volgt:

"Als dat argument op dit punt van beteekenis, zelfs van afdoende beteekenis zou zijn, dan zou het dat ook moeten wezen voor andere punten die ons de moeite geven dat wij het eene niet met het andere harmonieeren kunnen, en waar zouden wij dan aanlanden?"

"Neem bijvoorbeeld Gods onveranderlijk besluit en gebedsverhooring. Gebedsverhooring in den zin dat op het gebed van den Heere verkregen kan worden, wat wij zonder gebed niet verkregen zouden hebben. Gebedsverhooring zooals de Apostel Jacobus daarvan spreekt (Jac. 5:16-18) als hij ten bewijze dat het gebed des rechtvaardigen veel vermag, het voorbeeld van Elia noemt. Elia bad en er kwam droogte drie jaren en zes maanden lang; Elia bad weer, en de hemel gaf regen

en de aarde bracht haar vrucht voort. Dat is spreken alsof noch het eene noch het andere gekomen zou zijn, als Elia niet gebeden had, en dat is wezenlijke *gebedsverhooring*. Kunnen wij zulk een gebedsverhooring rijmen met een eeuwig, onveranderlijk en alles insluitend besluit Gods?

“Volgens een gegeven verklaring zou de oplossing daarin te vinden zijn dat ook de gebeden zijn opgenomen in Gods raad. Dat is op zichzelf natuurlijk volkomen waar, maar een bevredigende oplossing van de moeilijkheid ligt er niet in. De zaak zou dan hierop neerkomen, dat in Gods raad was vastgesteld op Elia's gebed Israel om zijn zonden te tuchtigen met een ontzettende droogte, dat diensvolgens de Heere Elia bidden deed naar Zijn raad en vervolgens droogte zond naar Zijn raad. Evenzoo het bidden van Elia en het zenden van regen drie jaren en zes maanden later. Alles waar, maar geen oplossing van de moeilijkheid, want aan de realiteit van gebedsverhooring wordt geen recht gedaan. Er zou dan in deze geschiedenis geen werkelijke gebedsverhooring zijn maar slechts de schijn er van, en van bewijs dat metterdaad het gebed des rechtvaardigen veel vermag, zou niets te vinden zijn. Feitelijk is er tusschen de twee gekozen, en is, om aan de onveranderlijkheid van Gods raad recht te laten weervaren, wezenlijke gebedsverhooring terzij gezet of tot een schijn verlaagd.

“De woorden van den Apostel Jacobus geven te kennen dat Gods onveranderlijke en alles wat ooit worden of geschieden zal insluitende raad geenszins wegneemt

Gods volkomene vrijheid van handelen, ook in gebedsverhooring. Daarom is het beter te achten om, in plaats van te bidden: 'indien het met uw raad kan bestaan,' daarbij denkende aan Gods onveranderlijk besluit, te bidden: 'indien het met uw wil kan bestaan,' daarbij denkende aan den volmaakt vrijen wil Gods, die altijd wijs en goed is, om aan dien wil het al of niet geven van wat wij vragen over te laten. Uw wil geschiede, zoo heeft de Heiland zelf gebeden in Gethsemane, en zoo heeft Hij ons geleerd te bidden in het gebed dat wij 'het allervolmaaktste' noemen.

"De gegeven verklaring kan dus de rechte niet zijn. Een betere echter is nog door niemand gevonden en zal ook wel door niemand gevonden worden. Ook geeft de Schrift geen oplossing. Gods Woord leert ons beide een onveranderlijken raad en wezenlijke gebedsverhooring kennen als realiteiten, maar voor ons verstand staan zij onverzoend tegenover elkander. Indien het nu waar zou zijn dat een algemeen en voor ieder tot wien het komt welmeenend aanbod van genade door het Evangelie ontkend en verworpen moet worden omdat ons verstand het niet overeenbrengen kan met de predestinatie, dan zou evenzeer wezenlijke gebedsverhooring ontkend en verworpen moeten worden, omdat ons verstand zulk een gebedsverhooring niet overeenbrengen kan met Gods onveranderlijken raad. Voor de woorden van Jacobus zou dan in de plaats gesteld moeten worden: Een krachtig gebed moge den schijn hebben dat het veel vermag, welbeschouwd in het licht van Gods onveranderlijk besluit vermag het niets."

Nu mag zeker wel allereerst opgemerkt worden, dat deze woorden van den emeritus professor aan duidelijkheid wel iets te wenschen overlaten. Als het zijn doel was om den indruk te laten, dat het gebed in betrekking tot den raad Gods een even onoplosbaar raadsel is als de twee-willen leer, dan mag toegestemd worden, dat hem dit wel gelukt is. Als we in betrekking tot het gebed en zijn verhooring alles willen harmonieeren, zoo schrijft de professor, waar zouden wij dan aanlanden? En hij geeft er ons metterdaad een voorbeeld van, dat we nergens aanlanden, indien we namelijk redeneeren, zooals de professor doet. Eerst stemt hij toe, dat het volkomen waar is, dat ook de gebeden in den raad Gods zijn opgenomen. Dan schijnt dit toch weer niet waar te zijn; althans eene oplossing van het onoplosbaar raadsel wil Heyns er niet in zien. Dan stelt hij als zijne eigen verklaring voor, dat we ook bij het gebed onderscheid moeten maken tusschen den raad Gods en den "volmaakt vrijen wil van God, die altijd wijs en goed is." Maar dan schijnt hij toch ten slotte ook zijn eigene verklaring niet te willen handhaven, want immers "een betere verklaring (dan die, welke de oplossing zoekt in het insluiten der gebeden in den raad Gods) is nog door niemand gegeven en zal ook wel door niemand gevonden worden." Maar ook deze beste verklaring biedt toch weer geen oplossing, want dan zou de gebedsverhooring immers slechts schijn worden. En hiermede heeft dan Heyns duidelijk in het licht gesteld, dat wij nergens aanlanden met hem.

In de tweede plaats mogen we er zeker wel nadruk

op leggen, dat we de verklaring, die Heyns aanbiedt, zeker niet mogen aannemen. Hij wil ook ten opzichte van het gebed onderscheiden tusschen twee willen in God. De eene wil is dan Gods raad, de andere is Gods "volmaakt vrije wil." Die onderscheiding is goed duidelijk, maar ook even onmogelijk als duidelijk. In den raad Gods is de Almachtige dan niet vrij, zoo is de veronderstelling blijkbaar. God is door Zijn raad gebonden. Daarom is het ook beter om niet te bidden: "indien het met Uwen raad bestaan kan"; want, immers, wat in Gods raad besloten is, geschiedt zeker en gewis, of wij er om bidden of niet. En naar de gebedsbeschouwing van Heyns is er voor geen gebed eigenlijk plaats in betrekking tot dien raad Gods. Maar naast dien raad Gods, waaraan God Zelf gebonden is, waaraan nu eenmaal niets meer te veranderen is, ook niet door het gebed der rechtvaardigen, is er in God ook nog een volmaakt vrije wil, die niet is vastgelegd, wat de feiten der geschiedenis betreft. En in dien volmaakt vrijen wil van God, die altijd wijs en goed is, kunnen onze gebeden dan een plaats hebben. Op dien wil Gods kunnen wij door onze gebeden invloed uitoefenen. Als we dus zeggen: "Uw wil geschiede," dan bedoelen we niet: "Uw raad worde vervuld," maar: "Heere, indien hetgeen wij bidden nu niet zondig is, of ook dwaas en verkeerd voor ons, dan zouden wij toch gaarne hebben, dat Gij ons dit gaaft, afgedacht of het zoo in Uw raad besloten is of niet!" Het behoeft niet te worden aange-toond, hoe door en door verkeerd zulk eene beschouwing van Gods wil is. Als ge ook hier niet aan twee goden

wilt denken, want daarop komt het ten slotte weer neer, dan staat de zaak eigenlijk zoo, dat er in Gods raad leemten zijn overgelaten, speelruimte, om plaats te maken voor de uitoefening van den geheel volmaakt vrijen wil van God. God heeft niet alle dingen in Zijn raad vastgelegd, volgens den professor. Indien Hij dit wel gedaan had, zou er voor gebedsverhooring geen plaats zijn. Nu echter is het anders. Er is ook nog een vrije wil Gods. En die wil beslist dan over de leemten in den raad Gods. En deze beslissing geschiedt dan met medewerking van den mensch, die in zijn gebed aan God bekend maakt, hoe hij die leemten zou willen zien aangevuld. Tegenover deze beschouwing zal moeten worden gehandhaafd, dat God één is in willen, dat Zijn eeuwige raad in betrekking tot hetgeen in den tijd zal geschieden absoluut alomvattend is, zoodat niets daarin ooit verandering kan of zal brengen, en dat toch in dien raad God eeuwiglijk absoluut vrij is en met volkomen goddelijke vrijheid al Zijn welbehagen doet. Gods volmaakt vrije wil in betrekking tot alle dingen is Zijn eeuwig welbehagen. Wat Heyns ook hier wil voorstellen als twee is volstrekt één en ook voor ons bewustzijn goed duidelijk één en geen twee.

In nauw verband hiermede staat een verkeerde beschouwing van den professor in betrekking tot het gebed en zijne verhooring. Herhaaldelijk legt Heyns er nadruk op, dat er van geen gebedsverhooring sprake zou kunnen zijn, indien hetgeen we bidden vooraf reeds in Gods raad vaststaat. Voor Heyns beteekent gebedsverhooring, dat we iets ontvangen, dat we zonder gebed

niet zouden verkregen hebben. Maar zal dat kunnen, dan is het wel duidelijk, dat dit iets niet in Gods raad moet zijn, zoo zou Heyns redeneeren, want immers, indien het reeds in Gods raad besloten ware, dan zouden we het ook zonder gebedsverhooring en zonder gebed ontvangen. Dan is de gebedsverhooring eigenlijk niets dan schijn. Als we dan ook lezen, dat het gebed des rechtvaardigen veel vermag, dan beteekent dit volgens Heyns, dat het veel invloed kan uitoefenen op God, zoodat we Hem bewegen om ons te schenken, wat wij gaarne willen. Welnu, dit is de door en door Pelagiaansche beschouwing (zooals wel te verwachten was op het standpunt van Heyns) toegepast op het gebed. Het stelt den bidder als partij tegenover God met een vrijen wil, een vrij oordeel over de dingen, hetwelk hij dan God voorlegt. Het schakelt den bidder en zijn gebed uit Gods raad uit. En het maakt het gebed van den bidder los van de onwederstandelijke werkingen des Heiligen Geestes in het hart, waardoor het gebed wordt gewerkt. En dan ligt het wel in den aard der zaak, dat, zal er gebedsverhooring zijn, de dingen niet eerst vast moeten staan in Gods raad. Er moet genoeg ruimte overgelaten zijn in dien raad, om plaats te maken voor den wil en het oordeel van dezen vrijen en zelfstandigen bidder, die zijn wil zal laten gelden en door zijn gebed op den goddelijken wil invloed zal uitoefenen. Zoo ongeveer stelt Heyns zich het gebed en de gebedsverhooring voor, geheel in overeenstemming met heel zijn beschouwing van de twee willen in God. En het ligt wel in den aard der zaak, dat alzoo het gebed in onverzoe-

lijken strijd komt met de Schriftuurlijk-Gereformeerde beschouwing van den raad Gods, evenals de eene Goddelijke wil in Heyns' voorstelling vlak tegenover den anderen staat.

Het is in deze brochure niet de plaats om in den breedte uit te weiden over het gebed. Toch willen we er iets van zeggen, voornamelijk met het oog op het verband tusschen ons gebed en den raad des Heeren onzes Gods. En dan zullen we moeten uitgaan van de rechte beschouwing van het gebed. En deze ligt niet in de voorstelling van Heyns, als zou het gebed een vragen zijn om iets, dat we anders niet zouden ontvangen, maar wel in die van den Heidelbergschen Catechismus, die uitgaat van de juiste voorstelling, dat het gebed het hoogste stuk der dankbaarheid is. En dit wil zeggen, dat in het gebed God op den voorgrond komt te staan. Het gaat in het gebed om God, niet om den bidder los van God, ook niet om dingen. En voorzover als het gebed den bidder betreft, gaat het hem in het rechte gebed niet om dingen, maar om de gunste Gods, die beter is dan het leven en dan de uitgezochtste spijzen. Wel bidt de Christen dan ook om alle geestelijke en lichamelijke nooddrift, maar ook zijn nooddrift naar lichaam en geest draagt een geheel ander karakter, heeft een geheel anderen inhoud dan die des goddelooven. Het gebed is in den hoogsten zin des woords niet een vragen om iets, dat de bidder anders niet zou ontvangen in den zin, waarin Heyns dit bedoelt; maar het is de erkenning, de allerhoogste en alleredelste erkenning, dat God God is, dat Hij goed is, dat Hij het

hoogst, dat Hij het eenigste Goed is, dat Hij alleen is de overvloeiende Fontein aller goeden. Dat erkent de goddelooze juist niet. Hij mag zoo nu en dan, vooral als hij in nood zit, of als er gevaar dreigt, dat de begeerten zijns vleesches niet zullen worden vervuld, den bidder nadoen. Hij kan hem in ijver voor het gebed soms zelfs schijnbaar overtreffen, zooals wel gebleken is in onze dagen van economische malaise. Hij weet wel, en hij toont in zulke tijden ook wel te weten, dat God, dien hij niet wil, toch God is. En als dan de goddelooze wereld in goddeloozen weg de dingen van het natuurlijke leven in hopelooze verwarring brengt, dan wil hij God nog wel gebruiken om de dingen weer recht te zetten. Zelfs kan hij in zulke tijden nog wel spreken van verootmoediging en van belijdenis van zonden, alles om maar wat van God te ontvangen. Maar erkennen, dat God, die God is, waarlijk alleen goed is, dat buiten Hem alleen de dood en de ellende ligt, dat Zijne goeder-tierenheid beter is dan het leven, doet hij nimmer. Hij is en blijft Gods vijand. Daarom is de Heere dan ook ver van het gebed des goddeloozen en is zijn offer Hem een gruwel. Met den bidder is dit echter principieel anders. Hij heeft God, die waarlijk God is (niet slechts een afgod der verbeelding) leeren kennen als het eeuwig en eenig Goed en de Bron aller goeden. En in het gebed erkent hij dit, is het hem een ware levensbehoefte geworden dit te erkennen, ook al weet hij zeer wel, dat alles, wat hij ooit ontvangen zal in Gods raad vastelijk en onveranderlijk over hem is besloten. Het is ganschelijk niet zijne bedoeling om den Heere door

Zijn gebed te beïnvloeden, Zijn wil te veranderen. Zelfs zou het gebed hem op de lippen moeten verstommen, indien hij ook maar de allerflauwste gedachte had, dat door zijn gebed Gods wil en raad over hem zou veranderen.

Daarom is de groote, allesbeheerschende inhoud van des Christens gebed dan ook de begeerte, dat die God, Dien hij kent en smaakt als het hoogste en eenigste Goed, als zoodanig tot openbaring mag komen, en als zoodanig mag worden erkend in hemel en op aarde, door al wat leeft en adem heeft en bestaat. En aan die eene machtige, allesbeheerschende begeerte, die de groote nooddrufft van zijn bestaan door genade geworden is, beziet hij in zijn gebed als ondergeschikt alle dingen, die zijn persoonlijk leven en bestaan betreffen, zoowel als 't bestaan van kerk en huisgezin, van staat en maatschappij, en begeert hij deze dingen ook alleen in dat licht en als ondergeschikt aan die eene groote en machtige begeerte zijns harten, dat God als het ééne Goed mag worden erkend. Hij is zichzelf in dat gebed ook volkomen bewust van het feit, dat hij in overeenstemming is met den raad des Heeren. Want immers, de universeele erkenning, dat God God is en goed, is ook het doel van Gods raad. Er bestaat dus geen conflict tusschen den inhoud van het gebed als hoogste stuk der dankbaarheid en den raad des Heeren. Hij is ook geheel zeker, dat dit gebed verhoord zal worden, juist omdat het in overeenstemming is met Gods raad. Zoo is het zeer duidelijk in het gebed des Heeren. Het gaat in dat gebed om God, en al het andere is volkomen

ondergeschikt aan de begeerte, dat God als God mag worden erkend. Dat des Heeren Naam mag worden geheiligd, dat Zijn koninkrijk kome, dat Zijn wil geschiede in den hemel en op aarde, dat is het eerste, het groote, het allesbeheerschende in het volmaakte gebed. Al het andere is daaraan volkomen gelijk en ondergeschikt. En laat mij er even op mogen wijzen, dat het zoo ook is met het gebed, waarop Jakobus ons wijst in het vijfde hoofdstuk van zijn machtigen brief. Dit is in de allereerste plaats reeds duidelijk uit het feit, dat hij spreekt van een *krachtig* gebed des *rechtvaardigen*. De kracht van een gebed bestaat niet daarin, dat we den Heere om iets willen dwingen en al maar door om iets blijven bidden en nooit leeren inzien, dat ons gebed niet naar Gods wil is, dat we onzen wil aan God willen opdringen, want dat is juist een zeer zwak en ellendig gebed; maar bestaat wel daarin, dat we iets bidden als *rechtvaardigen* en dus in overeenstemming met den wil Gods. En dit is nog veel duidelijker uit het voorbeeld, dat Jakobus aanhaalt, het gebed van Elia. Let er toch op, dat Elia niet bad om voorspoed, maar om tegenspoed, om vreeselijke ellende, om droogte en hongersnood, om de versmaching van mensch en beest. Als iemand den moed zou hebben in onze dagen om alzo te bidden, en het zou blijken, dat zijn krachtig gebed metterdaad veel vermocht, men zou hem tot aan de einden der wereld vervolgen en het vleesch met gloeiende tangen uit zijn lichaam scheuren. En waarom bad Elia dus? Omdat in zijn naam heel zijn optreden en persoonlijkheid lag uitgedrukt: *Mijn God is Jehova!*

Het ging den profeet om God en om God alleen. Dat niet Baal, maar Jehova God is, dat moest openbaar worden, dat moest erkend worden door Israel. En het was hem beter, dat het volk in den Baalsdienst van ellende omkwam, versmachtte en verhongerde, dan dat het God zou verlaten en voorspoed hebben. En alleen als dat doel bereikt is, bidt hij weer en dat met hetzelfde doel en komt er regen van den hemel. Dat is metterdaad een krachtig gebed des rechtvaardigen, een gebed, waarin het gaat om de erkenning Gods als het eenigst en hoogste Goed!

Daarom is dan ook het gebed, in de derde plaats, een zich begeven tot die Bron, tot die overvloeiende Fontein aller goeden, om uit die Bron te drinken, met de erkenning, dat Zijn gunst meer sterkt dan de uitgezochtste spijzen, dat Zijne goedertierenheid beter is dan het leven. De bidder heeft het leeren ervaren en erkennen, dat de mensch bij brood alleen niet leeft, maar bij alle woord, dat tot den mond Gods uitgaat. Hij moet Gods gunste hebben. Daarom opent hij door genade in het gebed zijn hart tot God, zooals een bloem haar kelk opent voor het licht der zon, om met en door alle middelen de genade Gods deelachtig te worden. In dien zin is het waar, wat Heyns zegt, dat de bidder ontvangt in den weg des gebeds, wat hij zonder gebed niet zou en niet kan ontvangen. Als het brood voor hem op de wel gedekte en voorziene tafel staat, kan de goddelooze wel eten, ontvangt hij metterdaad wel brood en zal het brood ook het lichaam wel voeden, maar hij eet het onder Gods toorn en de vloek des Heeren is in zijn

huis. Hij ontvangt juist geen genade, al heeft hij ook overvloediglijk brood. Maar het kind van God heeft andere nooddrift. Hij gaat tot de Bron, om ook door middel van brood in dankbaarheid uit de Bron te drinken, genade voor genade. In één woord, het is den godvruchtigen en geheiligden bidder altijd om God te doen. En waar het God ook om Zichzelve, om de erkenning en verheerlijking van Zichzelve te doen is, daar is er zeker nooit wezenlijk conflict tusschen het krachtig gebed des rechtvaardigen en Gods raad.

Maar daarbij komt nog iets anders.

We moeten onszelf ook voor de vraag plaatsen, waar eigenlijk het gebed zijn oorsprong heeft, wat eigenlijk de idee van het gebed is en hoe het tot stand komt. En dan mogen we zeker wel in de allereerste plaats opmerken, dat het verband tusschen de gebeden van Gods volk en de dingen, die op die gebeden geschieden in de wereld, zonder eenigen twijfel is vastgelegd in den raad Gods. Gods volk is van Gods partij. Het is het volk van Gods Verbond. God zegent, wie hen zegent en Hij vloekt, wie hen vloekt. En zij staan voor Gods Verbond, voor Gods Naam en zaak in het midden der wereld. Zij doen dit ook in hun gebed. Als Gods verbondsvolk, als van Gods partij, bidden ze om Gods zaak. En ze stellen daarbij hun vertrouwen op den levenden God alleen. Ze zien van alles af, om op Hem alleen hun vertrouwen te stellen. En zij staan als priesters des Allerhoogsten Gods in Christus Jezus in het midden der wereld ook in hun gebed, geheel naar den raad des wilens Gods. God heeft gewild, dat zij in de wereld tot

openbaring zouden komen als van Zijn partij. Daarom heeft God ook gewild, tot openbaring van Zijn heerlijken Naam, de dingen, die geschieden zullen, in verband te zetten met het gebed der rechtvaardigen, opdat het openbaar zou worden, dat Hij hun Vriend is en hen zegent, en dat zij nooit beschaamd worden, die hun vertrouwen zetten op den levenden God. Naar den raad Zijns willens behaagt het Gode vele dingen te doen in verband met en door de gebeden der heiligen. Daarom juist vermag het gebed des rechtvaardigen veel, juist zooveel als het Gode heeft belieft er door te realiseeren. Heyns meent, dat dit slechts gebedsverhooring in schijn is, doch dat komt doordat hij zich de verhouding van den bidder tot God Pelagiaansch denkt. En dat mag niet. Het is altijd: God alles in allen. En God is ook in en door de gebeden der heiligen Zijn eigen partij. Het Verbond is alleen Godes. Indien Heyns dit verstond, zou hij niet zoo vreemd en raadselachtig kunnen schrijven over de gebeden in verband met den raad Gods.

Voorts moet hier voor de aandacht gehouden worden, dat de Heere God door den Geest van onzen Heere Jezus Christus ook de Auteur is, de Bewerker van onze gebeden. Dat onze gebeden behooren tot het stuk der dankbaarheid, dat ze behooren tot de goede werken en daaronder de allerhoogste plaats innemen, zal Heyns zeker wel toestemmen. Dat God al onze goede werken en dus ook onze gebeden heeft voorbereid van voor de grondlegging der wereld, opdat wij in dezelve zouden wandelen, stemt Heyns natuurlijk ook toe, zoodat het

wel naar de Schrift vaststaat, dat de gebeden in verband met hunne verhooring een plaats hebben in Gods raad. Maar hier komt nu nog bij, dat de Heere God ook de Bewerker is in ons van onze goede werken, opdat we in dezelve zullen kunnen wandelen, de Bewerker ook van onze gebeden, die wij naar Zijnen wil bidden. Hij doet dit onderwerpeijk door den Geest van Christus in onze harten, door Wien alleen wij Gods wil willen, Hem als het hoogste en eenigsfe Goed eeren en erkennen, en niets hoogers begeeren dan de realiseering van Zijn eer. Zelfs is het waar van den inhoud van sommige gebeden, dat ze bepaaldelijk door den Geest zijn ingegeven. Het spreekt wel vanzelf, dat dit geldt van zulke machtige gebeden als die van den profeet Elia. En voorwerpeijk doet God dit door Zijn Woord, waardoor Hij de Zijnen onderwijst in de kennis van Zijnen wil, opdat ze ook naar dien wil mogen kunnen bidden. Hoe meer dan ook Gods volk opwast in de kennis en de genade van Christus Jezus, hoe meer het in de hoogst-heilige kunst van bidden naar den wil Gods zal worden geoefend.

Als we dit alles verstaan, zal het zeker niet moeilijk zijn om de betrekking tusschen Gods raad en de gebeden der heiligen in te zien. De tweeheid en de onverzoenlijke tegenstelling, die Heyns hier meent te zien, vallen geheel weg. Er is de schoonste overeenstemming. In de eerste plaats mag worden opgemerkt, dat geen kind van God er aan zal denken, om ooit iets te bidden tegen den raad des Heeren Heeren in. Integendeel, hij wil zeer bepaald dien raad. Hij wil nooit iets anders in zijn gebed dan dien raad Gods. Zeer wezenlijk bidt hij

ook nimmer om iets anders dan om de realiseering van dien raad. En hij weet ook, dat alleen voorzoover hij naar dien raad bidt, zijn gebed ook verhoord wordt. Hoe onzinnig het is om te zeggen, dat de gebedsverhooring dan niets meer dan schijn is, blijkt wel, zoodra we hierbij denken aan het gebed van den Middelaar in den hemel. Hij bidt zeker in den allerhoogsten zin om niets anders dan om Gods raad. Hij wil, dat waar Hij is, ook die bij Hem zijn, die de Vader Hem heeft gegeven. Is het dan niets anders dan schijn, professor Heyns, als Zijn gebed wordt verhoord?

Doch hiermede is niet alles gezegd. Gods kind toch bidt niet slechts formeel om de vervulling van Gods raad, zonder meer. Dan zou hij immers nooit iets anders bidden dan: Uw raad geschiede, Heere! En dit strijdt niet slechts met de werkelijkheid van het leven, maar is ook tegen de Schrift en in strijd met de roeping van Gods Verbondsvolk in de wereld. Hun gebed moet ook inhoud hebben. Zij moeten den wil Gods ook kennen, en de dingen van Gods raad moeten ook hunne behoeften worden, worden metterdaad hunne behoeften. Het is hun een levensbehoefte, dat Gods naam worde geheiligd, dat Gods wil geschiede en Zijn koninkrijk kome, dat ze hun dagelijksch brood van God ontvangen, met de vergeving der zonden en de verlossing van den Booze. En daarom zal het kind van God zich er op toelekken, den wil Gods te kennen, opdat hij dien wil ook in zijn gebed mag willen. Voorzoover dus God aan Zijn volk Zijn raad heeft geopenbaard (en dat heeft Hij gedaan om Zijns verbonds wil) kan Gods volk

dien raad kennen en aan zijn gebed ook inhoud geven.

Natuurlijk kent de bidder niet de bijzonderheden van dien raad. In algemeene trekken verstaat hij den wil en raad Gods, zelfs tot aan het einde der wereld toe, in betrekking tot alle dingen. Maar in bijzonderheden weet hij den weg Gods niet en behoeft hij dien ook niet te weten. Daarom blijven er vele dingen over, in betrekking tot dewelke hij niet weet, wat hij bidden zal. En toch zal het in zijn hart zijn, om ook die dingen Gode op te dragen, zijne begeerten en zuchtigen Gode bekend te maken en voor het aangezicht des Heeren te leggen. Maar in betrekking tot die dingen zij in de allereerste plaats opgemerkt, dat wij nooit iets mogen begeeren of bidden, dat niet met de reinheid van Gods heiligdom in overeenstemming is. Zondige begeerten, begeerten naar aardsche, wereldsche dingen, naar dingen des vleesches, begeerten, die eigenlijk niet God tot het hoogste voorwerp hebben, moeten zeer zeker worden bestreden en niet onder de gebeden der heiligen worden gebracht. Onze begeerten in betrekking tot de dingen, waarvan wij niet weten of ze in Gods raad besloten zijn, moeten dus beslist heilig zijn. Het gebed blijve altijd een gebed des rechtvaardigen. In de tweede plaats, zal in betrekking tot die dingen, waarvan het kind van God niet weet, of ze in Gods raad besloten zijn, zijn gebedshouding toch altijd zijn uitgedrukt in de woorden: Uw wil geschiede! En dan bidt hij toch zeer wezenlijk weer om de vervulling van den raad des Heeren, zijn eigen begeerten onderwerpend aan dien raad. En in de derde plaats, moeten we ook niet ver-

geten, dat in betrekking tot diezelfde dingen, als wij niet weten, wat we bidden zullen, de Geest voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen. En die de harten doorzoekt weet, welke de meening des Geestes zij, dewijl hij naar God voor de heiligen bidt!